

Контекст на политиката

Детството се влияе от аспектите на пола. Затова нуждите и правата на момичетата изискват да им се отдели специално внимание в политиките относно децата. Излагането на момичетата и момчетата на влиянието на стереотипи, свързани с пола, в медиите и образованието и различното третиране на момичетата и момчетата допринасят за стереотипния избор на образование и професионална кариера. Момичетата са по-уязвими на насилие, свързано с пола, включително сексуално насилие, порнография и трафик на хора. В последно време се появяват нови форми на насилие с използване на нови технологии, насочени към децата и по-специално към момичетата, като кибертормоз. Момичетата от отдалечени селски райони, ромските момичета, момичетата с увреждания и момичетата от домове за деца без родителска грижа продължават да срещат трудности в достъпа до здравни, образователни и социални услуги. Освен това хранителните навици, общото и сексуалното здраве имат полови измерения и се отразяват по различен начин на момичетата и момчетата.

Заклучения на Съвета на ЕС във връзка с доклада на словенското председателство (2008 г.):

- констатира се, че политиките и ангажиментите на ЕС, насочени към децата, не са достатъчно чувствителни към аспектите на пола;
- посочва се, че само в определени области се обръща специално внимание на специфичната уязвимост на момичетата (например на определени форми на дискриминация и насилие като гениталното осакатяване на жените).

Програма на Европейския съюз за правата на детето (2011 г.):

- цели насърчаване на ефективното прилагане на разпоредбите на Хартата на основните права на Европейския съюз относно правата на детето и на Конвенцията на ООН за правата на детето;
- предлага редица конкретни действия (например правосъдие, съобразено с интересите на детето, закрила на деца в уязвимо положение, борба срещу насилието срещу децата, както в Европейския съюз, така и извън него).

Директиви на Комисията (2011—2012 г.):

- определят децата като особено уязвими на насилие и са насочени към укрепване на рамка за защита на жертвите на насилие (Директива 2011/36/ЕС относно трафика на хора, Директива 2011/92/ЕС относно борбата със сексуалните престъпления срещу деца);
- подчертават, че са необходими специализирани услуги за уязвимите групи (например жени, преживели насилие, и техните деца)(Директива 2012/29/ЕС относно жертвите на насилие).

Доклад с препоръки до Европейската комисия и Заклучения на Съвета EPSCO (2012 г.):

разглежда въздействието на икономическата и финансовата криза върху децата.

Препоръки на Европейската комисия (2013 г.):

- признава се, че децата са изложени на повишената опасност от бедност и социално изключване;
- подчертава се, че равенството между половете и борбата срещу дискриминацията на деца на всички основания следва да присъстват във всички инициативи за справяне с бедността и социалното изключване сред децата;
- децата се признават за независими носители на права и се призовава за действия, насочени към специфични за децата проблеми (например ограничаване на ранното отпадане от училище) и насилието срещу деца.

Стратегическите цели на Пекинската платформа за действие и показателите на ЕС

- Л.1.** Премахване на всички форми на дискриминация срещу момичета.
- Л.2.** Премахване на отрицателните културни нагласи и практики спрямо момичетата.
- Л.3.** Насърчаване и защита на правата на момичетата и повишаване на осведомеността за техните нужди и потенциал.
- Л.4.** Премахване на дискриминацията срещу момичетата в образованието, изграждането на умения и обучението.
- Л.5.** Премахване на дискриминацията срещу момичетата по отношение на здравето и храненето.
- Л.6.** Премахване на икономическата експлоатация на детския труд и защита на младите момичета на работното място.
- Л.7.** Изкореняване на насилието срещу момичетата.
- Л.8.** Насърчаване на осведомеността и участието на момичетата в социалния, икономическия и политическия живот.
- Л.9.** Укрепване на ролята на семейството за подобряване на положението на момичетата.



През 2008 г. по време на словенското председателство Съветът постигна съгласие по три показателя, оценяващи сексуалното образование и образованието относно личните отношения, разпространението на негативната представа за себе си сред момичетата и момчетата и сравнителното представяне по математика и природни науки на момичетата и момчетата на 15-годишна възраст, както и присъствието на жените във висшето образование по специалности, в които те са обикновено по-слабо представени.

Базата данни „Жените и мъжете в ЕС: факти и данни“, създадена от Европейския институт за равенство между половете, съдържа актуални данни и информация и е достъпна на адрес:

<http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Констатации, направени въз основа на данните за целия ЕС

Намаляване на разликите в представянето между половете във връзка с математическата и научната грамотност

Резултатите от проучването PISA от 2012 г. (проучването PISA на ОИСП) показват, че резултатите на момичетата по математика са по-ниски от тези на момчетата. Разликите между резултатите на момичетата и момчетата обаче изглежда намаляват в сравнение с 2009 г. По отношение на научните предмети, разликите

в резултатите на момичетата и момчетата са по-малки и момичетата превъзхождат момчетата в повечето държави членки.

През 2006 г. дялът на студентите жени, обучаващи се за учители и по образователни дисциплини, е много висок. Тази тенденция се запазва и през 2012 г. този дял достига до 77 % от всички студенти в ЕС.

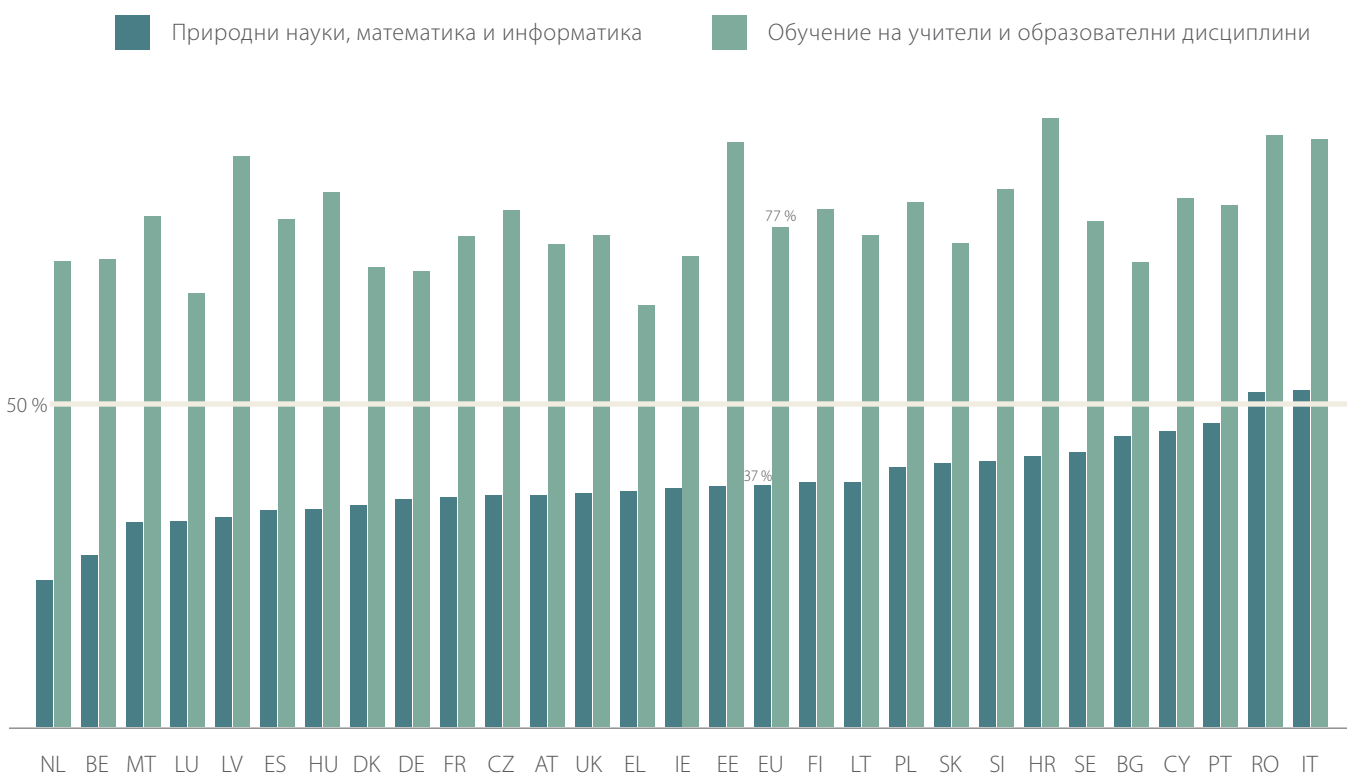
Най-големият негативен за жените дисбаланс се наблюдава сред студентите, следващи висше образование в областта на природните науки, математиката и информатиката. През 2012 г. жените студенти по тези специалности са по-малко от 50 % в повечето държави членки.

Сексуалното образование и образованието относно личните отношения в държавите — членки на ЕС, се различава и обикновено е насочено към аспектите на здравето

Сексуалното образование и образованието относно личните отношения се различава в отделните държави членки и е насочено към различни възрастови групи. През 2012 г. сексуалното образование не е задължително в седем държави членки. Много държави членки предоставят сексуално образование и образование относно личните отношения само в ранна възраст и малко на брой държави предоставят такова образование през целия курс на училищното образование.

Сексуалното образование и образованието относно личните отношения във всички държави членки се концентрира предимно върху въпроси като контрацепция, полово предавани инфекции и непланирана бременност. В повечето случаи в учебния план

Дял на жените сред всички студенти във висши учебни заведения, 2012 г.





не са засегнати теми като насилието, свързано с пола, свързаните с пола стереотипи в романтичните връзки, заклеяването, свързано с ХИВ/СПИН и заклеяването на ЛГБТ младежите. Няколко държави членки прилагат политики за гарантиране на правата и достъпа на момичетата до услуги за сексуално и репродуктивно здраве.

От много ранна възраст момичетата имат негативно възприятие за своето тяло

Проучването Health Behaviour in School-aged Children (Здравно поведение на децата в училищна възраст) (HBSC) за 2009/2010 г., посветено на „Социалните определящи фактори за здравето и благосъстоянието сред младежите“ предоставя информация за развитието на възприятието на момичетата и момчетата за себе си. В рамките на проучването момичета и момчета са питани за техния индекс на телесна маса и възприятието им за тяхното собствено тяло.

През 2010 г. броят на момичетата и момчетата, които заявяват, че са „донякъде пълни“ или че са „твърде пълни“ се различава в отделните държави членки, но като цяло и в различните години момичетата, които си дават такава оценка, са повече от момчетата. От момичетата на 11-годишна възраст 27 % погрешно завишават своето тегло в сравнение с 22 % от момчетата. В същото време данните за индекса на телесната маса показват, че от наднормено тегло и затлъстяване страдат по-често момчетата (17 %) отколкото момичетата (13 %) на 11-годишна възраст.

Негативната представа за себе си на момичетата се влошава с възрастта, като най-високият дял на неудовлетвореност се установява на 15-годишна възраст. През 2010 г. значителна част (40 %) от 15-годишните момичета заявяват, че са с наднормено тегло за разлика от момчетата на същата възраст (22 %). Съответно поради негативното възприятие за своето тяло момичетата по-често се захващат с програми за намаляване на теглото от

много ранна възраст. Делът на момичетата, започващи диета, нараства с възрастта, докато при момчетата намалява.

Тези поведенчески реакции са резултат и на стереотипите, свързани с пола, и на влиянието на медиите върху представата на момичетата за себе си, които водят до заклеяване на определени форми на тялото и телесно тегло. Този аспект все още не се изследва от съществуващите показатели.

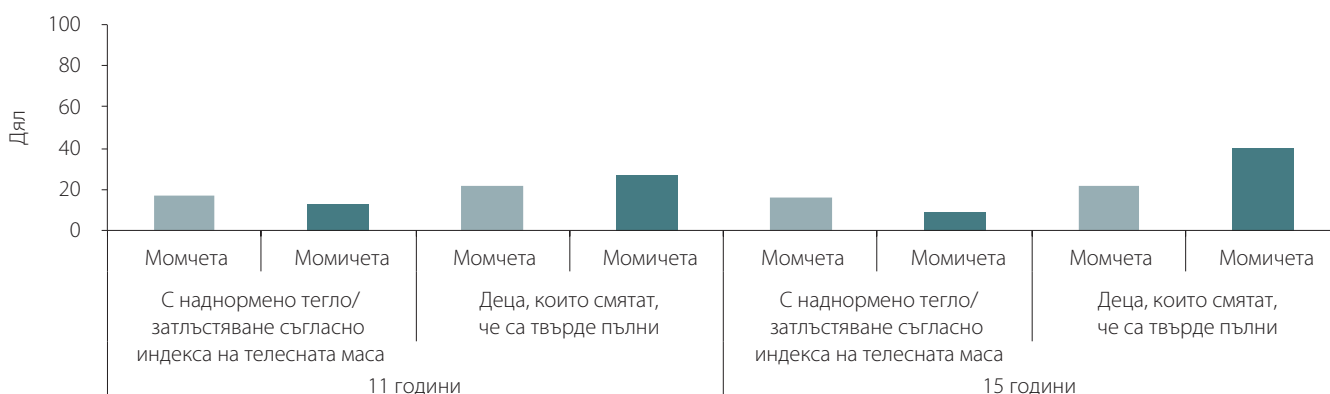
Стереотипите, свързани с пола, въздействат по различен начин на определени групи момичета

Специфичните ситуации и предизвикателства, пред които са изправени ромските момичета, са предмет на политики и мерки в няколко държави членки, в които има ромски общности. Необходимо е да се предприемат мерки във връзка с проблеми като ранното отпадане от училище, ниският дял на завършилите образование и високият процент на неграмотност. Подобна ситуация може да се наблюдава и сред момичетата с мигрантски произход или произхождащи от бедни семейства. Тези момичета често напускат училище по-рано, тъй като се нуждаят да започнат нископлатена работа или да поемат грижата за семейството и семейни отговорности.

Нови форми на насилие, насочени към момичетата

Наскоро са възникнали други форми на насилие с използване на нови технологии, насочени към децата и по-специално към момичетата (например кибертормоз). Някои държави членки са започнали да преразглеждат своето законодателство, за да гарантират, че момичетата са защитени от тази форма на психологическо насилие, най-вече във възрастта, в която това насилие може да има катастрофални последици за благосъстоянието на момичетата.

Възприятие за собственото тяло: неудовлетвореност на момичетата и момчетата от техните тела



Източник: Проучване Health Behaviour in School aged Children (Здравно поведение на децата в училищна възраст) (HBSC)

Полезни инициативи:

Някои държави членки прилагат съобразени с пола мерки, насърчаващи момичетата и момчетата да вземат под внимание „нетрадиционни“ образователни дисциплини и **пътища за кариерно развитие**. В Австрия, Германия и Нидерландия се провеждат ежегодни „Дни на момичетата“. Кипър, Дания и Полша съобщават за подобни инициативи като кампанията „Момичетата като инженери“ в Полша. В Естония се провеждат дни за кариерно развитие за момичета (и момчета), на които се предоставя подкрепа и обучение за насърчаване на момичетата и момчетата да изберат нетрадиционен път за кариерно развитие, както и няколко обучения за повишаване на увереността (ИКЕ на ООН, 2014 г.).

Някои държави членки съобщават за дейности, насочени към момичета, които са жертви на специфична дискриминация. Румъния и Словения са разработили **програми за подобряване на достъпа до образование** на деца от ромската общност.



Решаване на въпроси, свързани със здравето и предприемане на мерки по отношение на насилието срещу момичета са измежду инициативите, отбелязани в докладите до ИКЕ на ООН. Португалия, Унгария и Дания са въвели ваксинация срещу човешки папиломавирус (HPV) за момичета в тийнейджърска възраст, а в Хърватия програмата за предотвратяване и борба с полово предаваните болести предлага конкретни насоки за момичета и родители относно HPV. Австрия и Унгария подчертават интереса към насочване на ресурси към по-уязвимите групи момичета: Австрия финансира услуги за спешна подкрепа „за момичета и млади жени, които са застрашени да станат жертва или вече са станали жертва на принудителен брак“; Унгария изпълнява програма за ангажиране на момичета в тийнейджърска възраст, които са смятани за „уязвими в няколко аспекта“, като млади майки и употребяващи наркотици.

НАПРЕДЪК И ТРУДНОСТИ В ОБЛАСТ Л: МОМИЧЕТАТА

НАПРЕДЪК

- СЗО е разработила стандарти, предоставящи солидна основа за прилагането на насоки за сексуално образование и образование относно личните отношения за държавите членки.
- Разликите в резултатите на момичетата и момчетата по математика намаляват.
- Момичетата се справят добре по научните предмети (и в повечето случаи надминават момчетата).

ТРУДНОСТИ

- Сексуалното образование и образованието относно личните отношения се различава значително в отделните държави в ЕС и основно е насочено към въпросите на здравето.
- Момичетата са много по-застрашени да добият погрешна представа, че са с наднормено тегло, което може да е вредно за тяхното здраве.
- Момичетата са недостатъчно представени в областта на природните науки, математиката и информатиката както в училище, така и във висшето образование.
- Все още вероятността момичетата да изберат кариера в сферата на образованието и обучението е много по-голяма.

Пътят напред за ЕС

- Въпросите, свързани с момичетата, се нуждаят от цялостен подход, който обхваща и други области на Пекинската програма за действие (например здраве, образование, бедност, медии).
- Напредъкът по отношение на резултатите на момичетата по математика и природни науки трябва да бъде затвърден, като се постигне по-балансирано представителство на жените и мъжете във висшите нива на образованието по природни науки, математика и информатика.
- Необходим е по-цялостен подход към сексуалното образование и образованието относно личните отношения, който да разшири фокуса на образованието, така че то да обхване и въздействието на нормите, нагласите и стереотипите и да насърчи равнопоставени по отношение на пола лични взаимоотношения.
- Още от ранна възраст трябва да се затвърждава правилно възприятие за тялото и формите му, насочена към въпроси, свързани със самовъзприемането на момичетата, включително норми, нагласи и стереотипи.
- Необходими са мерки за справяне с форми на насилие, основани на нови технологии (например кибертормоз).

Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Европейският институт за равенство между половете (EIGE) е центърът на ЕС за знания в областта на равенството между половете. EIGE подпомага авторите на политики и всички заинтересовани институции в усилията им да превърнат равенството между жените и мъжете в реалност за всички европейци и не само за тях, като им предоставя специфични експертни познания, както и съпоставими и надеждни данни за равенството между половете в Европа.

Повече информация: <http://eige.europa.eu>

Центърът за ресурси и документация (ЦРД) на Европейския институт за равенство между половете е иновативна и практическа платформа, която е разработена с цел да помага в търсенето на важни източници относно равенството между половете, да улеснява обмена на знания между органите и лицата с интерес към политиките и практиките в областта на равенството между половете и да предлага интернет пространство за обсъждания и дебати.

Повече информация: <http://eige.europa.eu/content/rdc>



За контакти:
European Institute for Gender Equality
Gedimino pr.16, LT-01103 Vilnius, LITHUANIA
Тел. +370 5 215 7444, Тел.+370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>



ISBN: 978-92-9218-645-6
doi:10.2839/066810
MH-04-15-022-BG-N